

Motion till riksdagen 2012/13:N229

av **Lena Asplund och Ulf Berg (M)**

Värdet av vattenkraftsproduktion

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om behovet av en översyn av hur vattenkraftskommunerna i Sverige kan få del av det värde som vattenkraftsproduktionen genererar i fråga om koncessionsavgifter och koncessionskraft.

Motivering

Det är en ansenlig vattenkraftsproduktion i de sju skogslänen som till stor del bär upp välfärden i landet. Den svenska vattenkraften är utbyggd så att den under ett år med normal vattentillrinning kan ge 65 TWh el. Drygt 90 % av elproduktionen från vattenkraften kommer från skogslänen.¹

I Norge har Stortinget slagit fast att vattenkraften är en ”nationell resurs med stark lokal tillhörighet”. Utifrån denna grund råder enighet över alla partigränser om att vattenkraftskommunerna har rätt till återbäring. Återbäringen till vattenkraftskommunerna är kompensation för de intrång och skador i naturen som kommunerna åsamkas. Kommunerna hindras i att utveckla ett antal näringsgrenar, såsom turism, skogsbruk, jakt och fiske.

Skatten är uppdelad enligt följande:

1. Naturresursskatt: 1,3 öre/kWh. 1,1 öre/kWh till kommunerna och 0,2 öre/kWh till fylkeskommunerna (länen).
2. Egendomsskatt: Upp till 0,7 %. Beräknas på omsättningsvärdet. Kommunerna bestämmer själva avgiftsuttaget.

¹ <http://www.svenskenergi.se/sv/Om-el/Vattenkraft/Sa-tillverkas-el--vattenkraft/>.

Fel! Okänt namn på

3. Koncessionsavgifter: Avgift för kraftstationer beräknad efter nhk (naturhetskraft). Indexjusteras vart 5:e år. Skall främst användas till näringsutveckling och andra utvecklingsinstanser i kommunerna.
4. Koncessionskraft: Alla kraftkommuner har rätt att köpa el (upp till 10 % av produktionen) till självkostnad. Rätten begränsar sig till behovet i kommunen. Elen får nyttjas i kommunen eller säljas fritt på marknaden. Staten fastställer självkostnadspriset (år 2008 = 9,48 öre/kWh). Marknadens spotpris avgör värdet för kommunerna, vilket således kan variera kraftigt.

Summa intäkter brutto till kommunerna blir drygt 6,5 miljarder NOK per år (beloppet kan variera beroende på marknadsvärdet av koncessionskraften).

Efter avräkning i skatteutjämningsystemet blir det netto kvar ca 5,2 miljarder NOK per år till vattenkraftskommunerna.

Återbäringen skall även vara ett bevis på det värdeskapande som sker i vattenkraftskommunerna. Nu går värdeströmmarna till Stockholm för att sedan till del återföras i form av s.k. regionalpolitiskt stöd. Detta är inte acceptabelt utan bidrar endast till synen att vattenkraftskommunerna är bidragsmottagare. Sanningen är den att vattenkraftskommunerna i stället till stor del bidrar till välfärden i vårt land. Det är mycket viktigt att återbäringen sker på ett sådant sätt att de inte bidrar till högre priser för konsumenterna.

Vad är då unikt med vattenkraftsutbyggnaden jämfört med andra intring i naturen? Miljöskadorna har i många fall blivit betydligt större än vad som förmodades och ersattes för vid utbyggnaden. Det är idag mycket färre jobb (om ens några) på vattenkraftsstationer och lokala driftkontor än vad som var grunderna för utbyggnadsavtalen med kommunerna.

Under den stora utbyggnadsepoken under 50-, 60- och 70-talen fick kommunerna behålla skatten på anläggningarna. Så är inte läget idag. De flesta kraftverken ligger i glesbygdskommuner med stor utflyttning och därmed sjunkande skattekraft och statsbidrag.

Effekterna på vattenkraftskommunerna i de sju skogslänen är unika. Inga andra kommuner med nationella naturtillgångar torde kunna påvisa motsvarande negativa effekter. Statsmakten har också genom tillkomsten av de s.k. bygdemedlen visat på förståelse för att ett kompensationsbehov finns, även om den låga ersättningsnivån inte står i någon rimlig proportion till de faktiska skadorna.

Stockholm den 26 september 2012

Lena Asplund (M)

Ulf Berg (M)